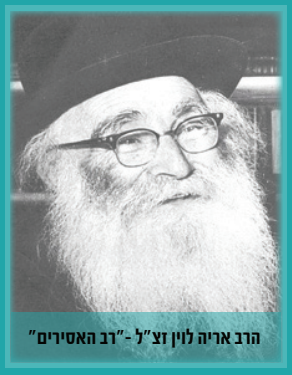
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

גליון מספר 170

ח' אייר תש"פ

פרשת אחרי מות - קדושים

דרך חיים

בפתח ההפטרה נאמר "הלוא כבני כושיים אתם לי בני ישראל נאם ה' הלוא את ישראל העליתי מארץ מצרים ופלשתיים מכפתור וארם מקיר. הנה עיני אדני ה' בממלכה החטאה והשמדתי אתה מעל פני האדמה אפס כי לא השמיד אשמיד את בית יעקב נאם ה'" (עמוס ט ז-ח). אומרים חז"ל (מו"ק טז:) "הלוא כבני כושיים אתם לי בני ישראל, וכי כושיים שמן? והלא ישראל שמן! אלא: מה כושי משונה בעורו - אף ישראל משונין במעשיהן מכל האומות", הוה אומר, שמעשיהם שונים לשבח משאר העמים. כעין זה נמצא גם בילקוט שמעוני (במדבר רמז תשלז) "וכי כושים היו, אלא מה כושי משונה בעורו כך ישראל משונין במצות יותר מכל אומה ולשון". רעיון זה מוזכר גם בדברי רש"י (תהלים ז ב): "מה כושי משונה בעורו אף שאול משונה במעשיו", הוה אומר לטובה.

מבארים המלבי"ם במקום וה'נתיבות' בספרו 'נחלת יעקב' (פרשת נח) שפסוקי ההפטרה באים לבאר שישנו הבדל בין העונשים שהקב"ה מביא על ישראל לעונשים שאותם הוא מביא על אומות העולם. "והשמדתי אתה מעל פני האדמה" זהו כיליון מוחלט, "אפס כי לא השמיד אשמיד את יעקב נאם ה'", פירושו שעם ישראל יהיה חי וקיים על אף כל הסבל והיסורים שעוברים עליו. ממשיך הנביא עמוס "כי הנה אנכי מצוה והנעותי בכל הגוים את בית ישראל כאשר ינוע בכברה ולא יפול צרור ארץ. בחרב ימותו כל חטאי עמי האמרים לא תגיש ותקדים בעדינו הרעה" (שם ט-י), מפרש המצודת דוד: "אניע בגולה את ישראל בין הבבליים כמו שמנענין תבואה בכברה להפיל העפר דרך נקביה אשר עם כל זה הצרורות הגסות לא יפלו לארץ דרך נקבי הכברה כי צר להם נקבי הכברה כן ישראל עם כי יהיו נעים ונדים בגולה לא יתמו שם הצדיקים כי אם הפושעים והמורדים. בחרב ימותו - המתים בחרב הבבליים יהיו כל החוטאים שבעמי אשר אומרים לא תבוא עלינו הרעה כי אין גמול ועונש אבל הצדיקים ישארו ולא יאכלם החרב".

מדוע עם ישראל זוכה ליחס אחר, הרי נאמר בדברים (לב ד) "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא"? על כך באה האמירה שבתחילת ההפטרה "הלא כבני כושיים", לא ככושיים אלא כבניהם. מי שנולד ככושי לא יוכל להשתנות משום שזוהי עצם מהותו. מה שאין כן בכושי שלא נולד כן אלא קיבל את צבעו משיזוף השמש, הוא עלול לשוב לקדמותו, שכשם שקיבל את צבעו החדש כך יכול לשוב לצבעו הקודם. כך ישראל שונים מכל האומות באמונה, באורח החיים, במצוות. השוני הזה הוא שוני שבטבענו, בנפשנו ובדמנו נמצאים כל אותן התכונות המשנות אותנו מכל אומה ולשון. לכן האומה הישראלית לא תחליף את אמונתה גם אם יעבירוה באש ובמים. מה שאין כן אומות העולם

המשך בעמוד הבא

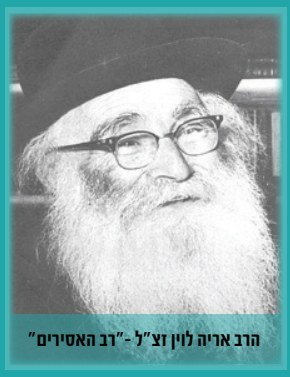
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

דרך חיים

שבאמונתם הם "כמץ אשר תדפנו רוח" (תהלים א ד). הראיה לקשר הטבעי הזה הוא מה ש"הלוא את ישראל העליתי מארץ מצרים", ועל אף ששהו שם כל אותן שנים הם שמרו על אמונתם ומורשתם ולא התבוללו ושינו מדרך ה'. אמנם "פלשתיים מכפתור וארם מקיר" שינו את דרכם והתערבו בארצות שבאו שם ונהפכו להיות כמותם באמונתם ומעשיהם.

לאומות העולם אין תוכן טבעי פנימי של אמונה, ולכן כאשר הם שוקעים בחטאים הם טובעים בהם לחלוטין ואין להם עוד תקנה. לכן אומר הקב"ה "הנה עיני אדני ה' בממלכה החטאה והשמדתי אתה מעל פני האדמה", מה שאין כן ישראל שכאשר הם חוטאים זה במקרה ולא טבוע בהם, שהם נשארים לעולם איתנים באמונתם, ומשום כך "אפס כי לא השמיד אשמיד את בית יעקב נאם ה'"- הם תמיד נשארים בית יעקב, ואפילו כשחטאו והתחייבו גלות אין הקב"ה משמיד אותם. אדרבה בגלות ישראל נאמר "בכל צרתם לו צר" (ישעיה סג ט), ישנה השגחה מיוחדת ושמירה גדולה על ישראל. בגלות מתקיים "כי הנה אנכי מצוה והנעותי בכל הגוים את בית ישראל כאשר ינוע בכברה ולא יפול צרור ארץ", תוך כדי הנענוע בגלות שבא כעונש על חטאי ישראל ישנה השגחה מיוחדת שלא יפול צרור ארץ. אך לאותם הכופרים בהשגחה הפרטית המיוחדת הזו אין תקוה- "בחרב ימותו כל חטאי עמי האמרים לא תגיש ותקדים בעדינו הרעה".

חז"ל מלמדים אותנו (עבודה זרה ג) שלעתיד לבוא הקב"ה נותן לגוים את האפשרות לקיים את המצוות, ומוציא חמה מנרתיקה עד שהם יוצאים מן הסוכות ומבעטים בסוכה. מה שאין כן ישראל, שלצד החום והשמש של הקושי והיסורין ממשיכים להאמין ולדבוק במצוות הקב"ה, משום שבמהותם ישראל קשורים באמונה בבורא עולם.

שבת שלום!

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

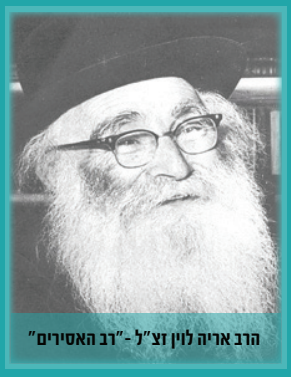
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

יום אחד ביקרו מנחם בגין ויעקב מרידור את ר' אריה, אך לא מצאוהו בביתו. אמרו להם שהלך להביא קרח למקרר ביתו. התבוננו האורחים סביבם וראו את הדלות והעוני השוררים בחדרו הדל והצנוע.

משחזר ר' אריה והוא נושא בכבדות את גוש הקרח למקרר המיושן שבביתו אמרו לו: "חומדים אנו את ארגז הקירור המיושן שבביתך, וחפצים אנו לקנותו כ"חפץ עתיק"". "והכיצד אקרר את המצרכים שבביתי" שאלם ר' אריה. "נרכוש לך מקרר חדש וגדול" השיבוהו. "לא אוכל להרשות זאת לעצמי, כי אז אזדקק לגוש קרח גדול יותר". "מקרר זה שאנו מדברים עליו פועל בחשמל, ושוב לא תזדקק לגושי קרח", השיבוהו, "אנו נשלם עבור רכישתו ונישא בהוצאות החשמל של הפעלתו". אך ר' אריה נענה "כוונתכם רצויה, אולם האמינו לי מסתפק אנכי במועט והדי שיש לי".

(צדיק יסוד עולם עמוד 107)

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

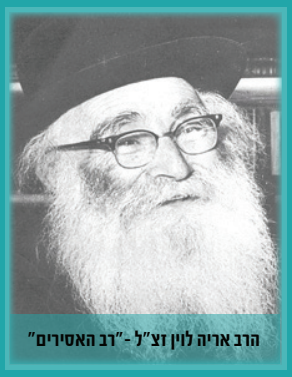
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

השבוע נתייחס לשאלות הלכתיות שבאנו אל שולחננו סביב המצב בו אנו שרויים.

מרן הרמ"א כתב בהלכות ספר תורה (סימן קלה ס"ב) שאם הפסידו הציבור קריאת שבת אחת משלימים אותה בשבת שאחריה יחד עם הפרשה של אותה השבת. אופן ההשלמה נתון במחלוקת. דעת השערי אפרים שקוראים ג' עולים בפרשה הקודמת והרביעי חותם את הפרשה הקודמת ומתחיל את פרשת השבוע של אותה השבת, כפי שאנו נוהגים בפרשיות מחוברות. אמנם בעל פתח הדביר סובר שיש העלות בכל שבת ז' עולים לקרוא את פרשת השבוע הנוכחית, וממילא הכהן שעולה ראשון קורא את כל הפרשה הקודמת ואת העליה הראשונה של שבת זו. כך נוהגים הלכה למעשה, וזוהי הפסיקה הרווחת. אמנם כל האמור הוא בהפסידו פרשה אחת, אך כאשר הפסידו כמה פרשות ישנה מחלוקת כיצד יש לנהוג (משנה ברורה שם ס"ק ו); לדעת הגר"א ניתן להשלים אך ורק את הפרשה האחרונה ולא מעבר לכך, אך רוב הציבור נוהג כדברי הערוך השלחן והחת"ם סופר (כפי שהעיד על דעתו המהר"ם שיק) להשלים את כל הפרשיות שאותן החסירו. אך דין זה אינו נוגע לרוב המניינים בימים אלו, ובדבר זה יש שטעו. הדין האמור הוא בציבור שהתפלל בלא ספר תורה, ואין הדין כך ליחיד שנאנס להתפלל בביתו בלא מניין, כפי שקורה בתקופה זו שבה חששנו מהנגיף (הר צבי והגרשז"א). חובת קריאת התורה היא חובה של ציבור שהתפלל יחד ביום שבו יש קריאת התורה, ולא חיוב על היחיד. וממילא אין מוטל על היחיד להשלים את קריאת התורה. כך גם יחיד המתפלל בביתו גם כעת מחשש חולי די לו במה שקורה את פרשת השבוע וההפטרה מתוך חומש.

שבנו כעת לומר תחנון לאחר חודש ניסן. רבים עדיין מתפללים בביתם משום חשש לבריאותם, ונשאלת השאלה כיצד יש לנהוג בעניין אמירת תחנון בתפילת היחיד בביתו. מרן הרמ"א (סימן קלא ס"ב) פסק שאין נפילת אפים במקום בו אין ספר תורה. אמנם רבים מן הפוסקים הביאו את דעת הרמ"א להלכה. אך הלכה למעשה, כיום שאין נופלים על הארץ ממש יש מקום לסמוך על דעת האגרות משה שבחדר שיש בו ספרי קודש ניתן ליפול בו אפיים על ידו כפי שנוהגים כיום. וכך היה נוהג הסטייפלר זצ"ל. ועל דעת כן התיר הגרש"ז אויערבאך ליפול אפיים בחדר שיש בו ארון קודש אף בלא ספר תורה. ובפרט שמרן השולחן ערוך התיר נפילת אפיים בלא ספר תורה כלל.

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

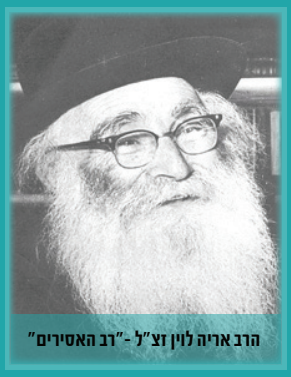
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת
עם הרב חיים אידלס

שאלה | אבי מורי נפטר בערב חג הפסח השנה. כיצד עלינו לנהוג מבחינת דיני האבלות השונים?

תשובה | כיוון שהאבלות התחילה בערב חג הפסח הרי שחג הפסח הפסיק את אבלות השבעה. כך שערב חג הפסח עצמו נחשב כמו שבעה ימים, חג הפסח עצמו הוא שבעה ימים, ומכאן שלסיום אבלות השלושים יש לספור עוד ששה עשר ימים מאחר חג הפסח. אך לגבי עליה לקבר וסיום הלימוד הקבוע לעילוי נשמת יש לעשותם דווקא בסיום יום השלושים, כפי שהאריך מרן הגר"ע יוסף (יבי"א ח"ז יו"ד סימן מב).

שאלה | אדם שלא הספיק להסתפר בערב ראש חודש ויש לו עגמת נפש לצאת בלא תספורת, כיוון שהשיער גדל יתר על המידה בעקבות ההסגר, האם יכול להסתפר בכל זאת בימי הספירה?

תשובה | לאור המצב הדבר מותר בין בני עדות המזרח ובין לבני אשכנז, אמנם יש להסתפר בצנעא, הוה אומר בבית או במספרה באופן שלא רואים. ואף שאחר כך נצא החוצה וכולם ידעו על כך שהסתפרנו סוף סוף את פעולת התספורת האסורה עשינו בצנעא. דין זה נלמד מהלכות חול המועד, ולדעת הפרי מגדים יש להקיש בין הלכות חול המועד להלכות ספירת העומר בענין זה. כיוון שמפורסם לכל שחוסר התספורת היה בשל המניעה של המצב יש להתיר את הדבר. ואף שיש אנשים שיש להם בביתם מכונות תספורת, לא כולם מסתפרים באופן הזה ויכולים להסתפר בעזרת ספר בצנעא. ולקטנים, כבכל שנה, ניתן להסתפר אם השיער הרב מפריע להם.

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il